

FOLK⁰⁰ LAND

25 år
i kamp mot urett

Oktober 1977
Nr. 9 - 26. årgang
Løssalg kr. 3,—

SKAL SLEKTSFØLELSEN BEVISST UNDERGRAVES?

Flere og flere ting tyder på at myndighetene temmelig bevisst tar sikte på å bryte ned de bånd som gjennom hele vårt folks historie har bundet slekten og familien sammen.

At besteforeldrene er et barns nærmeste familie om foreldrene faller fra, har vært så selvfølgelig for det store flertall av oss at det overhodet ikke har stått til diskusjon. Det har derfor vakt voldsom oppsikt og indignasjon at barnevernsmemnda i Oslo har nektet besteforeldrene å ta seg

av sitt barnebarn mens moren er til behandling for narkomani. Dette til tross for at besteforeldrene er skikkelige og ordentlige mennesker, er forholdsvis unge og har god plass og økonomi. I stedet blir barnet sendt rundt fra det ene par ukjente «fosterforeldre» til det andre.

Men det er ikke nok at besteforeldre skal umyndiggjøres. Et utvalg har foreslått en spesiell lov om «demokrati i familien», som i realiteten betyr at myndighetene vil få større adgang til å

handle på tvers av foreldrenes vilje. «Får vi lover som setter statens rettighet foran foreldrenes, har staten overskredet en grense», sier lektor i pedagogikk ved Norsk Lærerakademi i Bergen, Toralf Tveiten, til avisen Dagen. Og en meget viktig grense også, vil vi føye til.

At far er far, er også en av disse ting som vi stort sett har ansett som en selvfølge, selv om vi er klar over at det finnes et og annet tilfelle som faller utenfor (Forts. side 6)

«NASJONAL SAMLING OG FAGORGANISASJONEN»

ODD MELSOMS NYE BOK ER KOMMET

Vi har godt nytt: Odd Melsoms bok «Nasjonal Samling og Fagorganisasjonen. Supplement til okkupasjonshistorien» foreligger nå ferdig trykket og er under utsendelse til alle som har forhåndsbestilt den.

Melsom har helt spesielle forutsetninger for å skrive nettopp om det emne han her har tatt opp. Han arbeidet i flere år som LO's presseleder og var redaktør for LO-organet «Norsk Arbeidsliv». Det interessante ved boken er at den ikke representerer etterpåklokskap på 32 års

avstand, men tvert imot i stor utstrekning gjengir hva han selv og andre NS-folk i LO's ledelse skrev den gangen.

Alle som ikke allerede har bestilt boken, bør kjøpe den snart — også til bruk som julegave til familie, venner og bekjente. Den blir av utgiveren INO tilbudt bokhandlerne på vanlig måte, men boken er også å få ved direkte bestilling til Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO), postboks 924 - Sentrum, Oslo 1. Prisen er kr. (Forts. side 8)

Vil politikerne våge å la folket avgjøre hvem u-hjelpen skal gå til?

Det er stor jubel i de etablertes leir over en ny galluppundersøkelse som viser at 47% av de spurte mener den norske u-hjelpen er passe stor eller for liten, mens «bare» 43% mener den er for stor. Men, som amanuensis Kristen Ringdal ved Universitetet i Trondheim ganske riktig sier til Vårt Land: «Det som gjør utslag i undersøkelsene, er hvordan spørsmålet blir stilt». Hvis man ga spørsmålet denne form, hva da: «Er du enig i at regjeringen bruker dine skattepenger til å støtte røde terror-

regimer på Cuba, i Vietnam, Mozambique og Angola og til å forsyne røde opprørsstyrker rundt om i verden?». I så fall er vi ganske sikre på at nei-prosenten ville bli temmelig stor. Vårt inntrykk er at motstanden mot det politiske misbruk av u-hjelpen er sterkt økende. Vi har ihvertfall sjelden møtt så mange sinte mennesker som da Finn Gustavsen ble utnevnt til norsk u-hjelpleder i Mosambique eller da den meget krigshissende Robert Mugabe fra den såkalte «Patriotiske Front» i

Rhodesia ble mottatt med æresbevisninger og ny støtte i Oslo forleden.

Den samme Ringdal som ovenfor er nevnt, sier også andre fornuftige ting i denne sammenheng, f. eks. dette: «Det er et faktum at politikerne har gått foran opinionen i dette spørsmål». Det er så sant som det er sagt. Men våre politiske ledere velges for å følge folkeviljen, ikke for å gå på tvers av den, og i denne saken har de mer enn en gang vist kald forakt for folket. Vil vi ikke, så skal vi.

Det norske folk er alldeles ikke slik at det er seg selv nok og uten vilje til å hjelpe der noen er i nød. Vi forlanger bare å bli overbevist om at det er mening i å hjelpe, at det vi gir, ikke blir brukt til å fremme krefter som er direkte farlige for oss selv.

Vi alminnelige norske kvinner og menn er ikke dummere enn at vi skjønner det kan være både riktig og nyttig å hjelpe de underutviklede nasjoner til å greie seg selv. Vi er ikke umennes- (Forts. side 6)

Fru Allende har fått Lenin-prisen

Ved en høytidelighet i Kremli nylig ble Hortensia Bussi de Allende, enken etter den tidligere chilenske presidenten overrakt Lenin-prisen for sitt verdifulle arbeide i den kommunistiske «Kvinnenes internasjonale demokratiske føderasjon».

Hvilke herrer hun og hennes mann tjener og tjente, var det jo heller ikke før mange som var i tvil om.

Nytt bondelag i Hølonda som protest mot rød infiltrasjon

Et nytt bondelag er dannet i Hølonda i Sør-Trøndelag som protest mot infiltrasjon fra AKP (m-l) i det gamle. Allerede for halvannet år siden gikk atten mann ut av det gamle laget (se F. og L. nr. 5/76), og nå har de fått med seg ti til.

Det som utløste nydannelsen, var at infiltrasjonsmistanken ble bekreftet ved at et medlem av det gamle laget sto på tredjeplass på Rød Valgallianses liste ved stortingsvalget.

Sør-Trøndelag Bondelag har anbefalt at det nye laget blir opptatt i Norges Bondelag.

«DET VAR DERE SOM HADDE RETT»

EN TIDLIGERE MOTSTANDER FORTELLER OM HVORDAN HAN KOM TIL ANDRE RESULTATER

Når man er atten år gammel, har man livet foran seg, et liv — tror man fullt av muligheter. Det er ikke unge menneskers sak å se seg tilbake. Fremtiden lokker. Senerehen blir denne fremtid nutid og virkelighet, og det viser seg at den kan være hard nok, at den krever sin mann. Inntrykk fra de unge år fortar seg, fordi så mange nye kommer til. Man erfarer: Det man ville gjøre, det gjorde man ikke. Men det man ikke ville gjøre, det gjorde man. Og slik tar hverdagens allehånde makten fra en.

★

I mai måned 1945 var det en ung mann i en av våre småbyer. Han også hadde gjennomlevet krig og okkupasjon. Han så aldri med blide øyne på tyskerne, enda de var vennlige og imøte-

kommende nok. Men han mente at om det skulle være snakk om «isfront», så burde den være rettet mot dem. Men denne «fronten», fikk han vite skulle være rettet mot noen ganske andre. Det var en annen gruppe mennesker det gjaldt. Han kjente denne gruppen godt, fordi flere av hans venner sluttet seg helhjertet til den, med alle de konsekvenser det førte med seg. Denne gruppen kalte seg NS. En av hans skolekamerater og barndomsvenner sluttet seg til. En dag opptrådte han i uniform. Han som forble «sivil» og trygg, snakket allikevel ofte med den gamle vennen. Bl. a. snakket de om forsvarssaken. NS-vennen forsøkte å forklare ham at tyskerne hadde okkupert Norge som et mottrekk mot engelsk-mennenes mange nøytralitets-krenkelser. Det hjalp meget lite.

Nu — langt senere — da begge disse to unge er blitt middelaldrende menn, kan de, om sider, enes Det var NS-gutten som hadde rett! England og Frankrike førte oss inn i krigen.

Han som tok avstand fra NS-gutten, kom senere til å studere historie ved vårt universitet, og er nu lektor i den sosialistiske «videregående» skole. Ved Universitetet lærte han ikke meget som kunne underbygge NS-vennens påstander. Men heldigvis leste han meget på egen hånd; han var i det hele noe av en lesehest. Men erkjennelse tar det lang tid å erverve seg. Det «offisielle» syn er det vanskelig å bryte igjennom; det er en langsom prosess. Det skal dere vite, som nu leser dette!

Men idag er han som holdt seg på flertallets side, til fulle klar over det spill de spilte, våre

ledende arbeiderpartipolitikere i 1920- og 1930-årene. Og han har lest det stenografiske referat av «Quisling-prosessene», han har lest skrifter og taler av den samme mann. Han har også lest flertallets fremstillinger. På bakgrunn av denne lesning har han gjort seg opp en mening.

Efter hvert har det bygget seg opp den forvissning i ham at skylden for det som hendte ikke hviler på NS, men på Johan Nygaardsvold, på Halvdan Koht og på hele Det norske Arbeiderparti. NS-medlemmene ble syndebukker for at de virkelig skyldige i marxistklikken i DNA — skulle gå fri. Det er bittert tragisk, men fordi denne taktikk lyktes, har vårt land kommet dypere og dypere inn i sosialismen. Vi lever ikke lenger i et fritt land, men i et klassesam- (Forts. side 7)

Legg ansvaret for terrorismen der det hører hjemme: På venstresiden

Ingen «edle» hensikter kan gjøre terrorismen akseptabel. Den er under alle omstendigheter fordømmelig og umenneskelig. Om ikke alle berørte lands myndigheter stiller seg knallharde og kompromissløse overfor alle former for terrorisme, vil vi raskt kunne oppleve fullstendig lovløse tilstander, der små skruppelløse grupper kan diktere oss andre nær sagt hva som helst.

Sett på denne bakgrunn er det forferdende at det i massemedia gjør seg gjeldende tendenser som for det første forsøker å unnskyldte terrorister og for det annet prøver å legge skylden for den på helt annen kant enn den hører hjemme.

Ett eksempel var et TV-pro-

gram for noen uker siden, der en italiensk venstrevridd professor slapp til med en lang og omstendelig forklaring på hvorfor man måtte «forstå» terrorisme når den kom fra venstresiden. I samme program prøvde man å legge hovedskylden for terrorisme i Italia på «fascistene».

Den røde terror var etter sigende noe som var kommet nødt og tvungent som en reaksjon på dette. Samtidig leser og hører vi stadig at f. eks. den tyske terrorisme er «fascistoid», hva nå det egentlig skal bety.

Dette er en umoralsk og sterkt forkastelig tåkeleggelsespolitikk. Nesten all terrorisme kommer fra grupper som er klart venstrepregede og marxistiske. Selv når det gjelder de ganske få tilfellene som ikke straks kan henføres til den kanten, kan det ofte være sterk tvil, fordi det adskil-

lige ganger er påvist at det er venstregrupper som opptrer som «fascister» fordi de ønsker å kompromittere antikommunistiske grupper.

Om og tenk over en ting til: Like etter krigen og forsåvidt hele tiden etterpå er millioner av mennesker på den nasjonale siden i Europa blitt forfulgt og behandlet som skadedyr. Hundretusener av dem hadde en utdannelse og erfaring fra sin soldatinnsett som kunne gjøre dem glimrende egnet som terrorister. Om noen skulle føle seg opp-

fordret til å ta igjen og til å hevne seg ved terrorisme, så var det vel dem. De gjorde det bare ikke, de var ikke besjelet av den hensynsløshet og forakt for uskyldige menneskers lidelser og liv som en god terrorist må ha.

Nei, mine damer og herrer journalister: Terrorismen er et klart venstrefenomen, og prøver man å tilsløre det, så hjelper man bare disse niddinger og mordere.

Peik

«Betydelig innslag av demokrati» på Cuba?

Om den nye «folkemaktfor-samlinga» på Cuba skriver SV-avisen Ny Tid:

«Når så et vedtak til slutt blir gjort enstemmig, betyr ikke det at all uenighet er feid til side. Men det er nå trass alt slik en beslutningsprosess som kalles demokratisk sentralisme fungerer. Og at innslaget av demokrati i denne prosessen på Cuba er betydelig, kan det ikke herske

tvil om. Riktig nok har kommunistpartiet en avgjørende innflytelse på alle nivåer. Og forslag som har sin basis i antirevolusjonære holdninger, blir uten videre avvist.»

Det er godt å vite at et parti med den slags oppfatninger av hva som er «betydelige innslag av demokrati», på det nærmeste er feid ut av norsk politikk.

Våpnene og en syk verden

AV FR. HANSEN

Herr redaktør!

I septemhernummeret av Folk og Land har De en kommentar til min artikkel i samme nummer, som jeg har lyst til å svare på. De skriver at det er en syk verden vi lever i, og at vi må ha militærstyrker for å verne oss. Men er det ikke så at en sykdom må helbredes? Tror De virkelig at en sykdom kan leges ved hjelp av kanoner? Den slags medisin har da vært brukt i tusener av år, og sykdommen har bare blitt verre og verre. De sier at militærnekterne leses sin plikt over på andre, men det er jo nettopp det de ikke gjør; de prøver bare å overbevise andre om at det er den eneste vei å gå, hvis vi noen-gang skal få fred på jorden.

Da jeg var 14 år i 1906, leste jeg en bok av Bertha von Suttner: «Ned med våpnene». Hun fikk Nobels fredspris for den boken i 1905. I dag gir man fredsprisen til en som representerer verdens sterkeste militærmakt. De må da forstå at det er USAs interesser han arbeider for, og den fred han oppnår, er på amerikanske betingelser. Alt-

så en påtvungen fred i likhet med den som ble påtvunget Tyskland i 1918, og som i sin urimelige hårdhet skapte grunnlaget for annen verdenskrig.

Nei, krig er krig, og den eneste måten å bli kvitt den på, er å legge våpnene ned. Jeg slutter meg fullt ut til Bertha von Suttners idé og sier så sterkt jeg kan: Ned med våpnene!

Fr. Hansen

Kjære Fr. Hansen!

Vi har all respekt for Deres ærlige vilje til å få slutt på all krig, og vi er hjertelig enig i Deres ønske om «ned med våpnene». Men dessverre: Som alle andre motstandere av forsvaret vi hittil har møtt, forsømmer De å fortelle oss h v o r d a n våpnene skal kunne avskaffes.

Vårt standpunkt kan uttrykkes så enkelt som dette: De aller fleste mennesker i verden ønsker bare å få leve i fred, men det er noen som ønsker makt over andre og bruker våpen for å oppnå det. De som ønsker slik makt, vil aldri frivillig oppgi sine våpen. Så lenge slike mennesker (Forts. side 6)

Den røde «verdensopinion» sviker Vietnam-flyktingene

Titusener av flyktinger drukner eller sulter i hjel på havet utenfor Vietnam fordi så få land vil ta imot dem og de fleste skip derfor seiler forbi. Det er med glede vi konstaterer at Norge nå er et unntak. Norske skip har fått beskjed om at vårt land vil ta ansvaret for de flyktinger som blir tatt ombord.

Men det er noen som nå burde skamme seg og gremmes over all måte. Det er de røde krefter som i årevis gjorde alt de kunne

for å støtte Nordvietnams overfallskrig, og som ved alt sitt skrik og skråll og sterke press på politikerne greide å få dem og store deler av opinionen på sin side. Disse mennesker bærer, ved siden av det røde Nordvietnam selv, ansvaret for de titusener av flyktinger som går til grunne og også for alle de lidelser det sydvietnamesiske folk og folkene i Laos og Kambodsja nå må igjennom.

For disse aksjonsekspertter

måtte det være en lettvin sak på ny å reise en verdensopinion, men denne gang for å hjelpe flyktingene, slik at de kunne få leveverdige kår i nabolandene. Thailand f. eks. kan ikke makte det selv. Men de røde aksjonister tier, for de har vel for lengst brukt opp sin akk så rettferdige harme. I denne saken, ihvertfall, for nå er det jo nye store «menneskevennlige» oppgaver som kaller.

F.

Mer marxisme i Labour?

De britiske arbeiderparti har alltid vært betraktet som noenlunde moderat og lite marxistisk, men tegn tyder på at det nå foregår en bevegelse mot venstre. At venstrefløyen har over-

taket i landsstyret, er kjent nok. Et nytt bevis på venstredreiningen fikk man på partiets landsmøte i Brighton nylig. Innbudt gjest med stort og fint følge var den spanske kommunistlederen

Santiago Carillo. Så det er nok ikke bare vår hjemlige Reulf Steen som flirter med «eurokommunismen».

Allsidig informasjon om Sør-Afrika

At Sør-Afrika for tiden er det land i verden som utsettes for det største antall anklager, er vel få i tvil om. Etter skikkelig rettspraksis har den anklagede en selvfølgelig rett til også å bli hørt, men Sør-Afrikas stemme er meget svak om ikke fullstendig fraværende her hjemme.

Vi er kommet over en liten ukentlig publikasjon som heter «South African Digest». Da den utgis av et offisielt sør-afrikansk informasjonskontor, vil vel mange avfeie den som ren propaganda. Allikevel anbefaler vi å ta en titt på den, og vi garanterer at man vil bli overrasket. At publikasjonen inneholder en mengde informasjon som er helt ukjent her hos oss, er én ting. Enda mer interessant er det

imidlertid å se hvor fantastisk allsidig denne informasjon er og i hvilken grad opposisjonens meninger kommer frem. Det skal ikke mye lesning til før en ihvertfall skjønner at Sør-Afrika ikke regjeres av et regime som brutalt undertrykker alle avvikende meninger. Tvert imot går diskusjonen fritt og livlig.

En ting vi hører lite om i Norge, er utviklingen av de såkalte «homelands», der de forskjellige folkegrupper har fullt herredømme med og kontroll over utviklingen. Man kan strides om hvorvidt dette er en riktig vei å gå, men at den sør-afrikanske regjering satser enormt på å utdanne og dyktiggjøre de sorte til å ta vare på disse autonome områder, er utvilsomt.

I det nylig etablerte Kwa-Zulu, zuluenes «homeland», fantes det ved opprettelsen ett universitet, 1513 folkeskoler, 150 videregående skoler, fem lærerskoler, en teknisk høyskole, to mellom-tekniske skoler, fire handelsskoler og tre yrkesskoler. I hele Sør-Afrika befinner 20% av den sorte befolkning seg i en utdannelsessituasjon — det er et tall som tåler sammenligning med selv meget utviklede vestlige land.

Dette er bare smakebiter. De som er interessert i mer, bør skrive til South African Digest, Private Bag X152; Pretoria, 0001, Sør-Afrika. Vi tror publikasjonen er gratis, men kan ikke garantere det.

S.

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
ROLF CHRISTIANSEN
assistert av en redaksjonskomité.

Med vennlig hilsen fra en ærlig motstander

Dette nummer er blitt noe spesielt i og med at vi ofrer nærmere to sider på en dialog mellom Kristoffer Almås og oss. Dessverre har dette medført at vi har måttet skyve ut mye annet og godt stoff, men vi har valgt å gjøre dette av følgende grunner:

I våre to siste nummer har vi utfordret Kristoffer Almås ganske sterkt, og han har krav på å få svare for seg.

Videre er det svært sjelden at en motstander våger seg inn i hva han vel må anse som «løvens hule». Når Almås har vist det mot, fortjener han både plass og honnør for det.

Selv om våre lesere vil ryste oppgitt på hodet over svært meget av det Almås skriver, er det en fordel at hans påstander står på trykk et sted der vi har full anledning til å svare.

Endelig merker vi oss hvordan han avslutter sitt annet innlegg: «Med vennlig hilsen fra en ærlig motstander.»

Hvis flere ville nærme seg oss med et vennlig sinnelag og en ærlig vilje til å diskutere motsetningene, ville vi være et langt skritt videre i den retning vi ønsker.

Ærlig og tolerant tale

De to Linge-karene Knut Haukelid og Max Manus sa mange kloke og gode ord i sitt TV-program 9. oktober. Disse som selv hadde satt inn alt, viste en sjelden toleranse overfor oss som var på den andre siden og protesterte bl. a. sterkt mot forfølgelsen av våre barn. Og vi merket oss at Max Manus vet det samme som vi: Det er «de siste dagers hellige», de som ble «helter» helt på tampen av krigen som er særlig flittige til å forfølge oss. Vi håper mange av denne typen hørte disse sannhetens ord.

Løse påstander

I forbindelse med de maoistiske studenters forfølgelse av israelske forelesere ved universitetene i Oslo og Trondheim, har en rekke kommentatorer forsøkt å antyde at dette er det samme som vi har opplevd tidligere, dvs. da Nasjonal Samling hadde mulighet for å gjøre seg gjeldende.

Det er grov historieforfalskning. Hverken i tredveårene eller under okkupasjonen organiserte NS-studenter slik forfølgelse av forelesere, hverken jødiske eller andre, selv om de til tider ble utsatt for temmelig sterke provokasjoner fra forelesernes side.

Den som neste gang prøver å beskrive NS-studentene som en slags forløpere for dagens maoister og deres herjinger får værsgo først sørge for beviser. Og siden slike ikke finnes er det eneste anstendige snarest å holde opp med den slags sjikane.

Om de svenske frontkjemperes innsats for Norden

AV ERIK PERSSON

Herr redaktør!

I anledning av att signaturen R.B. i Eder tidning publicerat artikelen «Har du opplysninger om falne eller savnede svenske frontkjemper», ber jag få komplettera med at omnämna en minnesskrift, som utkom 1964: «VÅR ÅRA HETER TRO-

HET. För Nordens frihet och Sveriges ära». Författare: Sven A. Lundehäll och Åke Tammi. Ifrågavarande minnesskrift, som numera är slutsåld, var en detaljerad «karta» över de svenska frivilliga i Finland och på Östfronten.

Erik Persson

MAGNE SKODVIN

en høyst mangelfull historiker

Herr redaktør!

Er det mulig å kalle seg historiker når man utelukkende holder seg til den ene parts fremstilling av hva som er skjedd? Det er det spørsmål jeg sitter igjen med etter nylig å ha repetert Magne Skodvins bok «Striden om okkupasjonsstyret i Norge fram til 25. september 1940» Hele hans innsats i historiesammenheng synes å være begrenset til en gjennomgang av tyske dokumenter. Derimot har han overhodet ikke vært interessert i å finne frem til hvilke motiver Quisling og Nasjonal Samling har hatt

To spørsmål står i forgrunnen i Skodvins bok: Quislings kontakter med tyske ledere etter krigsutbruddet i september 1939 og Nasjonal Samlings vilje til å gripe regjeringmakten både i april 1940 og senere på året.

For den som sommeren 1939 deltok i NS Riksmøte på Hamar og der hørte Quisling erklære at «så lenge jeg er fører for dette parti, vil det ikke bli tatt kontakt med NSDAP», kan det synes merkelig at han bare kort tid etterpå likevel til en viss grad har etablert slike forbindelser. Det er bare det at en uhyre viktig utvikling fant sted i mellomtiden: Den annen verdenskrig brøt ut. Den som kjenner Quislings politiske tankegang, skjønner uten videre at dette kan ha tvunget ham til å endre sin oppfatning

Faren for et sovjetisk fremskutt mot Norge var en av de viktigste drivkrefter bak Quislings politiske virke. Da krigen brøt ut, eksisterte det som kjent en tysk-sovjetisk ikkeangreps-

pakt, men overfor sine venner og medarbeidere understreket Quisling stadig at denne pakt bare ville få et kort liv. All den stund krigen var kommet igang, var det etter hans mening opplagt at det ville komme til et voldsomt tysk-sovjetisk slutt-oppgjør. Og dersom det skulle bli en sovjetisk seier i dette opppgjør, ville Sovjetunionen utvide sitt herredømme enormt og kanskje også få makten i Norge. Bortsett fra at Norge tross alt slapp en slik utvikling, hvem vil i dag påstå at ikke Quisling i all hovedsak så riktig?

Når den opprinnelige temmelig anglofile Quisling, som også gjennom hele sin tid som politiker, inklusive tiden under okkupasjonen, så med skepsis på tyskerne, allikevel kom til at det var riktig å orientere seg hos de tyske ledere, så er dette bakgrunnen.

I Skodvins bok finner man ingen spor av forsøk på å trenge inn i motivene for Quislings

opptreden og hva han virkelig hadde til hensikt. Derimot blir alle tyske fortolkninger av Quislings kontakter med tyske ledere akseptert med sin pålydende verdi, selv om det er aldri så opplagt at fortolkningene var ment å tjene nedskriverens egne hensikter i et tysk innenrikspolitisk spill. Skodvin har hatt disse dokumenter til disposisjon, men aldri hatt evnen til å fordøye og vurdere dem, enn si sette dem inn i det helhetsbilde som fra norsk synspunkt burde være det mest interessante og avgjørende.

På akkurat samme måte forholder det seg når Skodvin skal vurdere Quislings aprilregjering og NS' anstrengelser sommeren 1940 for igjen å komme i regjeringssposisjon. Han strekker seg meget langt når det gjelder å «forstå» sendemann Bräuers motarbeidelse av Quisling-regjeringen og Terbovens mange krumspring for å unngå en NS-regjering, men ofrer knapt et ord på Quislings og Nasjonal Samlings motiver for å ville ha en slik regjering. Han lar det bare skinne igjennom at det her var et ønske fra NS om å vinne makt for maktens skyld, mens bakgrunnen jo var en ganske annen.

Det Quisling og Nasjonal Samling klart innså, var dette: (Forts. side 6)

Frontkjemperne og okkupasjonens siste dager

EN KORREKSJON TIL LEIV STORHAUGS FREMSTILLING

Denne artikkel er forkortet av redaksjonen.

AV WILLY BLACH

Herr redaktør!

Jeg er tildels sterkt uenig i Leiv Storhaugs fremstilling av forholdene de siste dager av okkupasjonen, slik han fremstiller dem i artikkelen «Terboven ville kjempe videre i 1945», gjengitt i Deres septemhernummer. Det gjelder særlig hva han forteller om Nordmarksaksjonene i påsken -45.

Jeg kom opprinnelig fra Ski-jegerbataljonen, men fra og med mars til og med natten til 7. mai var jeg aktivt med i den polititjeneste som ble pålagt oss unge frontkjemper som ikke slapp ut av uniformen.

Mens Leiv Storhaug og likesinnede feiret påsken 1945 med engelsk dansemusikk under infernoets siste krampetrekkninger, i lykkerus og forventning over at det snart var slutt, var det andre av oss som i påsken 1945 var i full alarmtjeneste ute i Oslo-

marka. Troppen jeg var med i, hadde kontrollen over strekningen fra Sollihøgda til Slepden i full kampberedskap.

Vi var før og i påsken stadig i Nord- og Østmarka — det vi hovedsakelig gjorde var å fange opp såkalte «hjemmefrontøvelser», mens vi selvfølgelig lot sivilbefolkningen i fred. Det var en stående ordre blant oss frontkjemper at vi ikke åpnet ild mot «skaukarene» uten at vi selv ble beskyttet, og de vi tok, behandlet vi ut fra gentlemannsprinsipper. Ingen frontkjemper fra disse aksjoner er da heller blitt dømt for overgrep mot avvæpnede landsmenn.

De siste nettene fram til 7. mai patroljerte vi i grupper med motorsykler, utstyrt med sidevogner, i Oslos gater og parker. De samtaler som utspant seg med sivilbefolkningen som satt i parkene utover kveldene og nettene foregikk i hyggelige for-

mer. Det var en forventning om at krigens slutt måtte bli fredelig i Oslo og Norge forøvrig. Alle lengtet etter fred og fordragelighet, og det var ihvertfall ikke hat og hevntørst å spore overfor oss i uniformer.

Ved 19-tiden 7. mai ble samtlige av oss nordmenn bedt om å innlevere hva vi hadde av våpen. Senere ved 22-tiden gikk ferden til Majorstua skole gjennom en jublende folkemengde, og der ble det gitt ordre om at vi skulle ha nye våpen. En tredjedel av troppen nektet og deserterte. Med nye våpen i hendene fortsatte vi andre ferden til Gimle på Bygdøy. Der ute ble vi oppfordret til å tilintetgjøre det vi hadde av tyske identifikasjoner og rive av uniformen alle tyske merker. Som fanktirører ble vi så oppfordret til patroljetjeneste rundt Gimle natten til 8. mai. I morgentimene den 8. mai ble det så fra Quisling stilt til rådighet et pengebeløp, og vi fikk (Forts. side 6)

KRISTOFFER ALMÅS I DIALOG MED FOLK OG LAND

La oss ta problemene opp til fordomsfri debatt

Herr redaktør!

I augustnummeret av Folk og Land er det tatt inn en sterk provokasjon om at undertegnede skal navngi de nazister som i dag aktivt arbeider for å drepe sine politiske motstandere.

Jeg kunne saktens navngi noen — og føre bevis for mine påstander. Jeg finner dog dette lite interessant. Det er ikke «de nyttige idioter», som trer bevislig frem, som er farlige. Det er derimot de som arbeider under jorda. Derimot finner jeg grunn til, også på grunn av tidligere angrep, å presisere mitt syn på nazismen. La meg få lov å gjøre dette punktvis:

1. De nazister jeg i de senere år har angrepet, er de grupper som først har gått til personangrep på meg og andre, og som i dag bruker uakseptable midler for på nytt å føre nazismen inn i norsk politikk. Skal vi redde norsk demokrati må disse grupper stoppes.

2. Jeg har intet ønske om å rippe opp i forholdet til de som var nazister under krigen, men som i dag ikke på nytt arbeider for nazistenes sak. Disse burde derfor også — i ren egeninteresse — bistå meg med å påvirke de nå aktive nazistene til å innstille den galskapens virksomhet som disse i dag driver. Det eneste de aktive nazistiske gruppene til syvende og sist kan oppnå, er eventuelt å drive landet ut i en ren borgerkrig, som de på forhånd er dømt til å tape, fordi de er i avgjort mindretall. En slik utvikling kan kun bli en tragedie for oss alle, og spesielt for de som tidligere har tilhørt det samme mindretallet. De vil alle bli mistenkt.

3. Jeg tror at det er fullstendig urealistisk når de nazistiske pressgruppene synes å håpe på at de gjennom pressgruppevirksomhet skal tvinge de etablerte partier til å gå inn

AV KRISTOFFER ALMÅS

for en revisjon av rettsoppjøret og en erstatning og oppreisning for dem som den gang ble dømt. Vi er, tross alt for mange som husker de som den gang hendte. Jeg tror at de færreste av oss jøssinger er villige til å endre vårt syn på nazismen. Den er sterkt i strid med norsk rettsoppfatning. Bare noen få politiske opportunist vil støtte et slikt forslag — for deretter politisk å «dø».

4. Så lenge nazistene forsøker å tvinge gjennom en rehabilitering — og attpå til med midler som ikke er akseptable i et demokratisk samfunn — er de derfor dømt til å mislykkes. De kan på lang sikt ikke oppnå noe annet enn å skade vårt demokrati, samt å blamere seg selv og de etablerte politikere som er med på galskapen. Foreløpige pyrrhus-seire, som

skyldes ren overrumpling av et sovende samfunn, kan senere komme til å stå deres egen sak dyrt. Det vil bli tatt for å være bevis for at landssvikoppjøret var rett.

5. Hvis nazistene derimot selv hadde akseptert at deres standpunkt fra den gang var feil, men at det tildels var diktert ut fra faktorer i samfunnet som var åpenbart uheldige, og som medførte en sterk protestholdning, tror jeg at de ville oppleve at mange av min generasjon var villige til å lytte til det de hadde å si.

Jeg tror at de da også ville oppleve at mange av oss andre er enige med nazistene i at kroneoppskrivningen i slutten av 20-årene var en tverrpolitisk idioti — at AP ikke hadde noe alternativ å tilby de misnøyde bøndene, samt at APs brukte gevær og militære tornerosesøvn var grovt uansvarlig.

Jeg tror også at fler enn jeg vil være villig til å akseptere at dette kan forklare — men vel å merke ikke rettferdiggjøre — at en rekke personer gikk inn i NS i ren protest — uten at de dermed var besjelet av noen nazistisk ideologi. Ikke alle nazister var «nazister» — ideologisk sett.

6. Jeg tror at tiden nå er moden for at vi kan ta alle disse problemer opp til en — relativt sett — fordomsfri og objektiv debatt. Man oppnår bare ikke en slik debatt ved pressgruppevirksomhet, basert på gammelnazistiske metoder. Stopp galskapen før klimaet blir enda hardere. Ingen — utenom en del politiske opportunist — er tjent med det som nå skjer.

La oss nå — 30 år etter — forsøke oss på en fredelig sameksistens. Bare landets fiender har glede av det som nå skjer. *Kr. Almås*

Folk og Land svarer Kristoffer Almås I

Kristoffer Almås' innlegg, som vi gjengir ovenfor, inneholder et godt utvalg av merkelige enkeltpåstander, som det er svært fristende å slå ned på. Da vi imidlertid av fullt hjerte deler hans ønske om en dialog, vil vi heller prøve å argumentere etter prinsipielle linjer. Det er jo nettopp seierherre-samfunnets absolutte mangel på vilje til å diskutere saken med oss, som har ført til de stivnede fronter og utdypning av skillelinjene mellom landsmenn.

Kristoffer Almås må først og fremst være klar over at han

blander sammen to nokså forskjellige saksområder, der stikkordene er ideologi og «retts»-oppgjør. Vi tar det siste først:

Når det i dag, mer enn 32 år etter krigens slutt, fremdeles er et stort antall NS-folk som beskjefter seg med disse ting, er det i første rekke fordi det såkalte «retts»-oppgjør føltes og fremdeles føles som et voldsomt overgrep. Det gjelder særlig det «landssvik»-stempel man så effektivt har greid å sverte oss med. Almås innrømmer at det finnes grunner som gjør det forståelig at folk sluttet seg til NS,

men vil ikke gå med på at disse grunner rettferdiggjør noe som helst. Akkurat her står vi ved det springende punkt. Saken er nemlig den at det overveldende antall NS-folk aldri noen gang vil innrømme at det var svik å gjøre noe som var basert på en inderlig vilje til å tjene vårt folk i en gitt og meget kritisk situasjon. Selv om man mener at vi tok feil, unnskylder dette på ingen måte underkjennelsen og kriminaliseringen av våre motiver.

Selvfølgelig er det riktig som Almås sier at mange NS-folk

gjennom årene har prøvet å påvirke politikere og partier til å gjøre om eller ihvertfall moderere «retts»-oppjøret. Man kan strides om hvorvidt dette kan gi resultater eller ikke, men det er ihvertfall både en normal og fullt legal metode til å påvirke samfunnets beslutninger. Almås må vokte seg vel for også å kriminalisere at NS-folk bruker sin soleklare demokratiske rett til å prøve å endre et forhold som de mener er fullstendig uverdigg i et samfunn som pynter seg med betegnelsen rettsstat.

Så til det ideologiske: Her er

forholdet at politikere og massemedia i alle år etter krigen meget bevisst har gått inn for å legge inn i vår angivelige tankegang en lang rekke forferdeligheter som aldri fantes der, og som man så har pådyttet oss under betegnelsen «nazisme». Det er dette spøkelset Almås kjemper så drabelig mot, og når han så sjelden får inn fellende hugg, er det fordi et spøkelse som kjent ikke er særlig sårbart. En annen ting er at den stadige masing om «nazisme» kan få noen ubefestede sjeler til å finne *(Forts. side 6)*

MÅNEDENS «PERNILLE»:

DEN BAKVENDTE VISA I MODERNE VERSJONER

Nylig kunne «Verdens Gang», avisen som hjelper deg, fortelle at et grammofonelskap først midt inne i en innspilling av et av komponisten Nordheims opus oppdaget at verket ble innspilt bakfra. Med ett blir det klart at Nordheim er langt genialere enn selv hans mest begeistrede fans noensinne har antatt. Hans verker kan spilles begge veier. På en eneste longplayingplate får en på et vis fire sider, to ganger forover og to ganger bakover. Økonomiplaten framfor noen andre er snart på markedet, og alle de gamle traverne er snart utkonkurrert. For hva blir det tilbake av Bachs fuger, av «Blueberry Hill» og «Stein-

røysa neri bakken» i revers?

De fleste politikere kan riktig nok uten fare for at noe av det vesentlige går tapt avspilles begge veier, ikke minst i et valgår, men ropet om de bortkastede stemmene trengte igjennom uansett avspilling fra et av partiene. Ifølge min far er det gammel tradisjon i partiet, en tradisjon som i alle fall går tilbake til 1936. Da gikk det, som nå rammet DNF og Fremskrittspartiet ut over Nasjonal Samling. Kanskje kunne det ha vært godt, og meget vært unngått, dersom et par representanter for sistnevnte, med tilbakevirkende kraft forbudte parti, hadde kommet inn på Stortinget i 1936, hvis

det hadde vært mulig. Valgloven var like uforståelig og udemokratiske den gang som nå.

Etter en valgnatt anbefaler jeg Nils Kjærs «Det lykkelige valg» som lesning ikke minst for innvalgte representanter. Selius sin monolog overfor Lavinia om lykken ved å være innvalgt på og sitte på Stortinget kunne kanskje få i alle fall noen av de antatte partinominerte, de såkalte folkevalgte, til å ta seg selv litt mindre høytidelig og beholde litt av det menneskelige.

Ens personlige høytid varer jo ikke lenge, selv om jeg må innrømme at det er et øyeblikk av sitrende følelse av egen verdi, den-

ne brøkdelen av et sekund når fingrene enda fatter om konvoluttene med stemmesedlen over sprekken i valgurnen, før grepet løsner og konvoluttene faller og en igjen er uten betydning, og vender tilbake til den grå velgermasse — og hverdagen som skatteobjekt, klasse to, fraskilt med en datter. Med valg annet hvert år skulle det sammenlagt kunne bli en fire—fem sekunders egenverdifølelse for en kvinne som opplever gjennomsnittsalderen i Norge.

Det er omtrent den tid det tar spissene i vårt nåværende statsbærende parti å uttale ordet Arbeiderpartiet etter at det der i gården er kommet på moten å

dvele minst et sekund på hver stavelse i «ARBEIDER», ja, bortimot to sekunder på midtstavelsen. Det er som takter fra en tung sørgemarsj. Kanskje det kan gi Nordheim inspirasjon til en ny tonediktning, nok en til å spille forfra og bakfra, en marsj funebre utsatt for femten tomme oljefat, fallende mynter og utvalgte skrik fra AKP(m-l) — røster mot en gjesteforeleser fra Israel iblandet lyden av aviser som rives istykker med lege Ingeborg Horgen fra Volda som solist.

Pernille

KRISTOFFER ALMÅS I DIALOG MED FOLK OG LAND

Dobbeltmoralen i norsk politikk er farlig

Denne artikkel fikk vi noen uker senere enn den som står på foregående side og er skrevet etter at Almås fikk en kopi av vårt svar på den.

Herr redaktør!

F. og L.'s siste lederartikkel inneholder slengbemerkinger til meg, fordi jeg i Dag og Tid hadde skrevet at det var dumt å bruke finske nazister til vår spionasje i Sovjet. Da mitt vesentligste poeng var forbigått i stillhet, ber jeg om plass til å redegjøre nærmere for mitt syn.

Jeg er ikke imot spionasjen som sådan. Sovjet har vært vår påtvungede allierte, men ikke vår venn. Jeg innser også at det var fristende å benytte frontkjemper til arbeidet. De var fra før kjent i terrenget.

Likevel reiser dette engasjementet en rekke langt alvorligere spørsmål enn Blindheims straffesvar.

1. Vil det ikke lett bli oppfattet som dobbelt-moral, når man engasjerer finske frontkjemper i etterretningstjenesten — samtidig med at man setter de norske inn til soning?
2. Ble de i Norge engasjerte spioner belønnet med straffere rettslig særbehandling — grid? Er dette i så fall forsvarlig?
3. Er det redselen for en politisk skandale som har forårsaket at disse forhold først nå er blitt kjent i Norge?
4. Betrakket våre topp-politikere

selv det de gjorde som en politisk kjempeskandale?

5. Kunne ikke da den/de grupper som kjente til skandalen, lett sette våre topp-politikere under et voldsomt press?
6. Har nazistiske grupper — som åpenbart må ha kjent til skandalen — satt våre myndigheter under press?
7. Hva har de i så fall utnyttet dette presset til? Hva har de oppnådd?

Jeg kjenner intet til etterretningstjenesten, og har ikke villet felle noen dom i saken. Jeg finner bare disse spørsmål så nærliggende at jeg har bedt om å få dem besvart — gjennom nøytral og offentlig gransking. Når jeg har gjort dette, er dette bl. a. fordi jeg vet at nazistene selv har følt seg som en urettferdig behandlet utgruppe — fra hvilken man ikke kan påvente vanlig lojalitet overfor samfunnet.

Selv om jeg mener det var galt, innrømmer jeg at det er en vurderingssak om man på dette tidspunkt skulle engasjere nazister til arbeidet eller ikke. Men hvis man først hadde gjort det, måtte man også ha mot til senere å si: Dette har vi gjort. Dette er kald og kynisk realpolitikk. Dermed ville ethvert press ha vært umuliggjort. Men myndighetene sa ikke det. Hvorfor? Har vi en dobbelt-moral?

Når jeg stiller dette spørsmålet, er det blant annet fordi jeg ser problemene i sammenheng

med noen få års erfaring fra norsk innenrikspolitisk arbeide.

Selvom jeg slett ikke beskylder alle NS-folk for å delta, er det ingen tvil om at det finnes sterke underjordiske, nazistiske

AV KRISTOFFER ALMÅS

pressgrupper i Norge i dag. Min erfaring med disse gruppene er følgende:

1. Politikere — som nekter å samarbeide med dem — slik undertegnede har nektet — blir forfulgt med midler som kun kan betegnes som nazistiske — selvom jeg vet at F og L ikke liker dette ordet.
2. Politikere som samarbeider med dem — men som ikke tør vedkjenne seg dette offentlig — kommer under et stadig sterkere press, som synes å ha gjort enkelte til nikkedukker for autoritære pressgrupper.

Jeg skal heller ikke i denne sammenheng felle noen dom. Men jeg vil få lov å peke på forhold som kan indikere at disse pressgruppene har hatt en meget stor innflytelse på norsk politikk.

La meg f. eks. peke på at de borgerlige partier etter 1965 har gjort økologihetsen, formynderstaten og sosialismen til en del av sitt program. Jeg kjenner ingen annen sosialisme enn den brune som noensinne har fått fotfeste i de borgerlige partier. Gjør F og L?

Avisene skriver sidevis om bråket i V, ALP og SP — men ingen våger å si noe om de brune sosialistene som står bak bråket. Hvorfor? Hvorfor bråker ikke de brune sosialistene tilsvarende i Høyre og Kr.F.? Det er da troligvis langt flere av dem der? Enn hva i AP? Er man i dag — forlengst — kommet dit hen at et stort antall politikere er villige til å samarbeide med nazismen — men uten at man våger å vedkjenne seg dette overfor velgerne? Er det i såfall de moderate — eller de ytterliggående — NS-folk fra krigens dager som i dag synes å sitte med innflytelse på norsk politikk? Hvorfor er NRK, NTB og den norske pressen så taus om disse problemer som i dag er kjent for alle som har hatt ledende stillinger innen norsk politikk? Hvorfor skal intet drøftes offentlig?

La meg avslutte med å presisere at jeg ikke — slik F og L har beskyldt meg for — ønsker å drive hets mot — eller å gå på klappjakt etter — tidligere NS-folk i sin alminnelighet. Jeg ønsker bare å få satt en stopper for den politiske dobbeltmoral jeg synes å være vitne til.

Det er ikke de nåværende nazisters tallmessige styrke, men presset fra denne dobbeltmoralen som kan komme til å ødelegge vår økonomi, vårt demokrati og vårt samfunn — fordi dobbeltmoralen lammer handlekraften.

Jeg har intet imot at de poli-

tikere som ønsker å arbeide for — eller samarbeide med — nazismen, får anledning til å gjøre dette. Det er deres demokratiske rett. De bør bare gjøre sine velgere oppmerksom på hva de står for. Det er deres demokratiske plikt.

Jeg blir kvalm av aviser som raser mot kommunister og kommunistdiktatur, men som likevel i det skjulte arbeider for et hennimot synonymt nazistdiktatur. Jeg blir kvalm av politikere som raser mot sosialismen, men som selv har stemt for å oppheve grunneiendomsretten. Takke meg til Unneberg. Jeg er uenig med ham — men han er ærlig. Det er synd han skal brukes som syndebukk for noe han ikke bærer ansvaret for.

Jeg er også politisk dypt uenig med major Blindheim. Men kanskje var det en lykke for landet at han bragte disse tingene frem i dagslyset? Kanskje er det så tungtveiende grunner tilstede at han hadde legal rett til å bryte sin taushetsplikt? Jeg hverken kan eller vil gi svar på disse spørsmål. Men jeg kan vanskelig forstå at spørsmålet i det hele kan besvares uten den offentlige — og nøytrale — granskingen jeg ba om i Dag og Tid.

Jeg regner med at F og L og jeg fortsatt er uenige — men jeg håper at denne artikkelen i det minste kan bidra til å klarlegge hva vi er uenige om?

Med vennlig hilsen fra en ærlig motstander.

Kr. Almås

Folk og Land svarer Kristoffer Almås II

Når utgangspunktet er allergalest, blir resultatet som kjent svært originalt.

Almås' utgangspunkt er Blindheims påstand om norsk etterretningstjenestes samarbeide med «finske nazister» i femtiårene. Hvilke beviser har man for at det her dreier seg om folk som med den minste rett kan gis betegnelsen «nazister»? Etter alt som er sagt og fortalt, dreier det seg om vanlige finske frontsoldater som hadde gjort hva deres egen folkevalgte gjering hadde pålagt dem: Å bekjempe en aggressiv sovjetmakt i to kriger. Men kanskje hele det finske folk som fulgte sine ledere, av den grunn er «nazister»? Da kan man ihvertfall med god grunn si at betegnelsen brukes «in absurdum».

Kortslutningen i Almås' tenkning består i at han på grunn av denne løst utslengte betegnelse konstruerer en forbindelse mellom de menn norsk etterret-

ningstjeneste brukte og norske NS-folk. Det er ren fantasi fra Almås' side og hverken han eller andre har levert det aller minste bevis, ikke engang et spinkelt indisium på at noen slik forbindelse har eksistert. Alle hans slutninger om NS-folks «press på myndighetene» i denne sammenheng, faller derfor platt til jorden.

Når Almås finner mektige NS-pressgrupper i alle partier, kan vi bare si: Gid det var sann. Men når han betrakter det faktum at NS-folk i løpet av 32 år knapt har oppnådd en eneste politisk innrømmelse og at forfølgelsen av oss heller er trappet opp enn ned, må han da ihvertfall forstå at dette i tilfelle må være de minst effektive pressgrupper man noen gang har hørt om. Å nei også dette er nok — og denne gang dessverre — utslag av Almås' svært livlige fantasi.

Den krets av mennesker som

utgjør Folk og Lands redaksjon, representerer antagelig den uten sammenligning største personalkunnskap om NS-folk og deres virke. Vi har drøftet om det på noe vis er mulig at det eksisterer pressgrupper av den art Almås påstår. Vår konklusjon er denne: NS-folk finnes det rundt i alle partier men de er der som enkeltpersoner. Vi anser det som mulig at enkelte av disse i sin forbitrelse over «retts»-oppgjøret, kan ha brukt ukloke argumenter og til, og med antydning at det står grupper bak dem. Ingen av oss har imidlertid noen gang støtt på ting som skulle antyde at slike grupper eksisterer. Vi ser bort fra de «offisielle» og åpne organisasjoner så som det tidligere «Forbundet for Sosial Oppreisning» og i dag «Institutt for Norsk okkupasjonshistorie». Men disse organisasjoners virksomhet har vært og er en åpen og real sak, som man må være svært udemokratisk for ikke å

akseptere.

Om Almås tror oss på hva vi sier vet vi ikke, men vi vil sterkt anbefale ham å gjøre det. Det vil nemlig i tilfelle bringe ham betydelig nærmere det virkelige liv.

Å legge skylden for de norske partiers klare venstredreining på «brune sosialister» er enda en fantastisk tanke. For det første er sporene etter Mot Dag, Clarté og mer moderne røde avantgardeorganisasjoner alt for tydelige til å ta feil av. Hvilke krefter som søker til de fleste politiske ungdomsorganisasjoner og sørger for rekrutteringen til partiene skulle også være meget tydelig. For det annet: Det har aldri i dette land eksistert en så bevisst anti-marxistisk organisasjon som Nasjonal Samling, og at vi nå skulle ha sprunget fra alt vi har ment og trodd på for isteden å gjøre det stikk motsatte har ikke det minste skjær av rimelighet over seg.

Vi skal ikke fullstendig utelukke at Almås ved enkelte tilfeller kan ha møtt et og annet merkelig eksemplar av arten; for ingen gruppe er helt fri for særinger. Men han gjør likevel klokt i å erkjenne at 99,9% av alle NS-folk er redelige og alminnelige mennesker som vel er forbitret over den behandling de har vært utsatt for, men som hverken kan tenke seg å bruke ryktespredning, utpresningsmetoder eller andre uhumske midler. Til og med når det gjelder å bruke vanlige, helt legale og aksepterte midler som fritt står til enhver disposisjon har de måttet være svært forsiktige. Det skal nemlig lite til før de blir «hengt ut», uansett hva de gjør. Og Almås bør huske en ting: Alle hans merverdige påstander rundt om i flere presseorganer bidrar til å gjøre denne uthengning enda lettere og mer sannsynlig.

(Forts. side 6)

Våpnene . . .

(forts. fra side 3)

kan gjøre som de vil, er fredelige mennesker nødt til å ha gode nok våpen til å hindre de maktsyke i å undertrykke andre mennesker. Å forlange at den fredelige del av menneskeheten skal starte med å legge våpnene ned, er det samme som å utlevere dem til tyranniet.

Skal man helbrede en syk verden, er den første oppgaven å bringe maktsyke og hensynsløse mennesker under full kontroll. Det er virkelig fredsarbeide.

Red.

Skal slekts . . .

(forts. fra side 1)

mønsteret. Men nå skal en lov gjøre det til regel at far ikke er far før han har underskrevet på det, om han er aldri så mye gift med moren. I en vanlig, skikkelig familie vil dette selvfølgelig bli oppfattet som ren og skjær sjikane, da først og fremst mot moren, selvfølgelig, men ennå har vi ikke hørt en eneste protest fra nyfeminister eller likesinnede. Merkverdig. At lovens hensikt er å skape et slags juridisk grunnlag for løse forbindelser, er jo heller ikke egnet til å styrke slekten og familiesituasjonen.

At angrepene rettes mot slekten og familien, er ingen tilfældighet. Trygg tilhørighet i slekten og familiens fellesskap er en viktig forutsetning for en harmonisk og riktig utvikling av individet, og at familien og slekten er de trygge grunnstener for et godt og stabilt samfunn, det vet vi jo også. Derfor er det viktig for dem som vil bryte vårt samfunn ned, som vil tufte det på marxistisk og «progressiv» grunn, å bryte ned familiesituasjonen og løsne slektbåndene så mye som mulig.

Og det er nettopp det de nå er iferd med.

H.

Vil politikerne . . .

(forts. fra side 1)

ker, men føler tvert om en sterk medlidenhet med mennesker i nød — det har vi vist i mange sammenhenger og et stort antall ganger. At sultende menneskemasser også betyr en trusel mot verdens balanse og fred og på sikt også mot vår egen sikkerhet, har vi heller ikke vanskelig for å forstå. Men vi vil overbevises om at våre penger brukes riktig og for gode formål, og så lenge politikerne øser ut våre surt ervervede kroner til politiske kjepphester og til folk og organisasjoner som vi bare ville ha avsky for om de opererte i vårt eget land, da får disse politikerne finne seg i at våre

protester blir sterkere fra dag til dag.

Vårt forslag er dette: Gjør u-hjelpen fullstendig frivillig og velg så ut et enkelt land som ikke er befengt med noe rødt terrorstyre, men derimot har ledere med hele sitt folks beste for øyet. Forklar oss deretter tydelig hva om trengs i dette landet og hold oss skikkelig underrettet om hvordan tingene etter hvert utvikler seg. På slike betingelser er vi overbevist om at de fleste nordmenn ville gi, regelmessig og så det monnet. Og om hjelpen blir gitt til et enkelt land, så ville vårt lille folks hjelp virkelig merkes og sette spor etter seg.

Men våre politikere er vel ikke modige nok til å underkaste seg folkets avgjørelse i denne saken?

Petrus

Frontkjemperne . . .

(forts. fra side 3)

beskjed om at vi kunne forlate Gimle.

Etter det jeg gjennomlevet i det siste halvåret av okkupasjonen i Oslo-området, så betød ikke Terboven det minste, og vi frontkjemper som var hjemkommet og fremdeles i aktiv tjeneste vi hadde bare tanke for at krigens sluttspill ikke måtte ende i anarki her i Norge. Vi var soldater, veltrente og med moral. Vi ventet ikke noe under — vi hadde sett hvordan Tyskland i løpet av 1944 ble en ruinhaug.

Det er på denne bakgrunn ubegripelig for meg at Leiv Storhaug 32 år etterpå kan påstå at frontkjemperkompanier sto til hans og Quislings disposisjon. Det fantes ingen rene frontkjemperkompanier — de var oppdelt i tyske feltpolitivdelinger (Ordnungspolizei). Vi var heller aldri fullt kampberedt — våpnene ble utlevert ved hver aksjon og innlevert når aksjonen var over.

En annen ting er at vi greide å nedkjempe de såkalte «hjemmefrontsøller», uten å gå til myrderier av sivilbefolkningen, slik Leiv Storhaug mener Terbovens plan ville ført til. For oss frontkjemper var Terboven en mann uten samfølelse med oss, og ingen pardon ville blitt gitt ham om vi hadde måttet marsjere under Terbovens fane.

For min del ble jeg idømt 3 ½ års tvangsarbeide. Jeg ble rotløs, og tyve år tok det før skyttergravs- og lusesårene grodde. Ut og inn av sykehus bar det, operasjoner gjennomgikk jeg, bodde utenlands, trampet jorden rundt. Det som imidlertid opptok meg mest var at jeg ble gjort æresløs og fratatt de mest elementære rettigheter. For meg står «rettsoppgjøret» som et hatets og hevners oppgjør.

Willy Blach

Svar I

(forts. fra side 4)

den interessant og verd å ta opp. Vi deler i tilfelle Almås' ønske om at den slags tendenser må få et kort liv.

Når den ideologiske siden vurderes, må man skille mellom de idéer NS gikk inn for og de helt spesielle oppgaver NS fant det riktig å på ta seg på grunn av den tyske okkupasjon.

Svært mange mennesker også utenom vår egen krets var enig i vårt program, og selv under krigen kunne man ofte høre: «Jo, programmet, det er bra det». NS gikk f. eks. aldri inn for diktatur, men derimot for en annen og etter vår mening bedre form for folkerepresentasjon. Mange var lei av partipolitikken, og det gjelder forsåvidt også i dag. Når imidlertid så mange etter krigen har trodd at NS var et diktaturparti, er det fordi okkupasjonsituasjonen av åpenbare grunner ikke tillot noe annet enn et autoritært styre.

Legg imidlertid merke til at NS allerede under krigen prøvet å legge grunnen til en ny folke-representasjon, bygget på de faglige og kulturelle organisasjoner.

Almås peker på at han og mange andre «husker det som dengang hendte». Her bør han gå i seg selv og erkjenne at det han maksimalt husker, er noen bruddstykker av virkeligheten og i første rekke slikt som han syntes var galt og ubehagelig. Saken er at knapt noe levende menneske i dag har en noenlunde samlet oversikt over hva som virkelig hendte i de bitre år fra 1940 til 1945. Men et par generelle sannheter eksisterer like fullt:

NS gikk fullt bevisst inn i en meget utakknemlig og farlig støt-putefunksjon mellom okkupasjonen og det norske folk. Formålet var dobbelt, nemlig å bringe det norske folk mest mulig uskadd gjennom okkupasjons og krigens påkjenninger og å legge grunnlaget for ny frihet dersom Tyskland skulle seire. Resultatet er blitt at vi belastes med de beklagelige ting som vi ikke greide å avverge eller av omstendighetene ble tvunget til å gjøre, mens vi aldri noen gang er blitt godskrevet hva vi gjorde av positive ting eller for skader og overgrep vi forhindret. Tvert om er de beklagelige ting fremstillet som prinsipielle holdninger fra vår side, mens det i virkeligheten oftest var ting som tyskerne gjennomførte med den «totale krig» som bakgrunn.

På dette punkt burde vi begynne en lang oppregning av alt vi NS-folk tross alt oppnådde, men det er ikke plass til det akkurat her og nå. Den interesserte vil likevel finne det, bl. a. i tidligere årganger av Folk og Land og i de nummer som vil komme. Men for ihvertfall å antyde noe: Hva kan det komme av at vi her i vårt matfattige land nok led under mangler, men aldri opplevde sult i egentlig forstand? Kan det ha noe å gjøre med at

dyktige og fedrelandskjære nordmenn greide å sette seg igjen overfor en okkuperende makt som selv led under knapphet på svært mange ting?

Jo, det er mange ting å diskutere om viljen til dialog er der. Vi ønsker derfor Kristoffer Almås velkommen igjen. Red.

Svar II

(forts. fra side 5)

Hva vi her har skrevet, er etter vår beste overbevisning sannheten. Vi håper at denne dialog vil ha som resultat at Almås tror oss, men gjør han det ikke, må det være helt klart for ham at det er han som har bevisplikten. Red.

Magne Skodvin . . .

(forts. fra side 2)

Når den tyske okkupasjon — bl. a. på grunn av Nygaardsvold-regjeringens manglende vilje og evne til å hevde vår nøytralitet — var et faktum var det avgjørende for vårt folks videre skjebne at Norge fikk en regjering som virkelig kunne hevde norske interesser overfor tyskerne. Nygaardsvold-regjeringen var på flukt i april 1940 og rømte senere landet. Administrasjonsrådet ønsket ikke engang selv å bli oppfattet som en regjering, og var såvel i norske som i tyske øyne en rent midlertidig ordning.

Selv om Skodvin selv har trukket den konklusjon, så går det tydelig frem av saksfremstillingen at den direkte årsak til at vi fikk Terboven og Reichskommisariat til landet, var det forhold at det lyktes Bräuer og «nasjonalsinnede» norske krefter å styrte Quisling-regjeringen 15. april 1940. Hadde Quisling blitt sittende som regjeringssjef, ville vi unngått tysk sivilstyre og alt det førte med seg. I hvilken grad denne regjering kunne oppnådd noe overfor tyskerne, ville ha avhengt av i hvilken grad nordmenn hadde støttet opp om den, men vi vet jo at bl. a. LO var innstillet på å gjøre det. I alle fall ville den fra tysk side ha blitt oppfattet som en suveren regjering i et suverent land, som bare midlertidig var base for tyske krigsanstrengelser. Isteden ble vi et besatt land med kommissarstyre.

At Terboven gjorde alt han kunne for å forhindre at NS igjen kom i regjeringsposisjon, legger ikke Skodvin det minste skjul på. Isteden tillegger han Terboven den hensikt å ville etablere en annen slags, men dog suveren norsk regjering, for at han så kunne gjøre seg selv og det tyske sivilstyre overflødig. Tro det den som vil, men en slik oppfatning vil ihvertfall aldri kunne aksepteres av dem av

oss som under okkupasjonen kom der Herr Reichskommissar på nært hold. Han var i aller verste forstand en eksponent for tysk imperialism i Norge. At de krefter i Tyskland, bl. a. krigsmarinene, som gikk inn for en suveren norsk regjering under Quislings ledelse, til syvende og sist led nederlag, ble en ulykke for Norge.

Om man liker det eller ikke, så er det ingen vei utenom å innrømme at Quisling og Nasjonal Samling under de gitte omstendigheter var de eneste som hadde mulighet for å stable på bena en regjering hvis suverenitet kunne bli anerkjent, som virkelig kunne mildne forholdene under okkupasjonen og som kunne hevde Norges frihet og selvstendighet i tilfelle av en tysk seier. Det var denne erkjennelse som drev Quisling og Nasjonal Samling. De nordmenn som spilte med Bräuer og Terboven for å forhindre denne løsning, bærer et meget tungt politisk ansvar og en stor del av skylden for de vanskeligheter og lidelser som overgikk det norske folk under okkupasjonen. Slik tingene utviklet seg, ble Nasjonal Samlings muligheter for å virke som støtpute mellom folket og okkupasjonsmakten, sterkt redusert.

Men Magne Skodvin har altså fullstendig forsømt å klargjøre Quislings og Nasjonal Samlings motiver på disse såvel som på andre vesentlige punkter. At det er lykkes så fullstendig å kriminalisere NS-folks handlinger og meninger, skyldes nettopp at vi av denslags historikere, av en ensidig presse og av politikerne på den seirende side er blitt tillagt helt andre motiver enn de vi hadde. Magne Skodvin ble gitt alle økonomiske og arbeidsmessige forutsetninger for å finne frem til den historiske sannhet, men det resultat han her la frem, er meget langt fra en objektiv og upartisk fremstilling. Også det må være et tungt ansvar å bære. P.A.

Les THE RHODESIAN PATRIOT

the White Voice of Rhodesia — tidl. Property & Finance. Abonn. for 5 nr. (luftpost) kr. 37,—. Skriv til Rhodesian Patriot, P.O. Box BW 36, Borrowdale, Salisbury, Rhodesia.

LITEN LEILIGHET I OSLO

eller omegn søkes. Alt interesserer. Billett merket «135» til Folk og Lands ekspedisjon.

KARTOTEKSKUFFER

med plass til kort i format 14,5 x 10,5 cm, ytre lengde 37 cm, trenges i Folk og Lands arbeide. Enkelte skuffer eller skap med fire skuffer har begge deler interesse. Størrelsen er ukurant og ikke å få kjøpt i dag, men se etter om du har noen gamle du ikke trenger. Skriv til Folk og Lands ekspedisjon, postboks 7157 — Homansbyen, Oslo 3.

SOMMERHUS/HYTTE ØNSKES KJØPT

ved Lillehammer eller i nedre Gudbrandsdal. Tilbud mkr. «Fremdeles NS 136» til Folk og Lands ekspedisjon.

«Det var dere . . .

(forts. fra side 1)

funn, der det såkalte norske arbeiderparti leder alt gjennom sitt mangslungne apparat.

Hvorfor kom jeg — som en av de få kanskje — til å interessere meg så brennende for den urett som er overgått NS-medlemmer og for den i aller høyeste grad farlige politikk som det såkalte norske arbeiderparti drev — og driver?

Jeg behøver ikke grunne så lenge, jeg kjenner forklaringen. For det første bunner dette i min trang til historisk redelighet, mitt ønske om rettferdighet for alle mennesker, min dype forakt for marxismen.

Men — det innrømmer jeg — jeg har hatt en lang vei å gå. Atter dreier det seg vel om livets mangehånde. Også her er det sant de ord Gustav Smedal uttrykte: «Moralsk mot er en sjelden vare» (og er det fremdeles — jeg skriver om dette under «merke»). Men røttene er lange. En opplevelse fra maidagene 1945 har brent seg fast i mitt sinn. Den har vært overskygget, til dels glemt, men nu har jeg tatt den frem igjen, og jeg håper at jeg aldri kommer til å glemme den:

Det var sammenstimling i gatene. Mange ropte hurra, alle var — tror jeg — fylt av glede. Så ble der plutselig sammenstimling langs fortauskantene: Midt i gaten gikk et tog av menn, med mellomrom dukket bevæpnede karer i vindjakker og armbind, frem. Mengden ropte: «Der kommer de med nazistene. Ned med nazistene». Jeg trengte meg frem, jeg så . . .

Sjelden har et syn grepet meg sterkere, sjelden har mitt sinn vært oppfylt av større medlidenhet. Der i gaten, i den glitrende maidagen, gikk en flokk menn på vei mot fengslets mørke. Særlig en av dem har brent seg fast i min tanke. Han var høy, tynn iført en meget slitt og sid gabardinkappe etter den tids fasong. I hånden, svakt strakt frem i en bøyet arm, holdt han en liten pakke i brunt papir. Først senere gikk det opp for meg at dette var hans «niste», men det slo meg: pakket av hans kone i huj og hast, et lite tegn på ensom omsorg for et ulykkelig menneske. Slik gikk han og hans venner denne spissrotgang, med øynene rettet fremover. Jeg trodde jeg visste noe om dem, men først senere har Harsem, Hedem, Adolf Hoel, Trygve Engen fortalt meg litt om hva de måtte tenke, tro mene og føle.

Og jeg husker ham som stod

ved siden av meg, en syttenårig gymnasiast. Hans far, en gammel offiser i den norske hær, hadde vært «passiv» medlem av NS i alle år, fra 1933 og like til nu. Stille, noe skjelvende sa gutten til meg: «Kommer de med far også på den måten, begynner jeg å gråte».

Jeg husker ikke akkurat hva jeg tenkte, men denne begivenhet, og disse skjelvende ord, har bidratt til å gi meg et syn som ikke har vært flertallets, og som jeg nu skulle ønske jeg kunne rope ut under mitt «navns nevning». Sikkert er det imidlertid at jeg fra den dag ikke lenger var «jøsning» — og siden har jeg aldri vært det.

Jeg vet ikke hvordan disse ord vil bli mottatt av dem som har lidd «syndebukken»s skjebne. De stammer jo bare fra en som ennå gjemmer seg blant flertallet.

Jeg ser allikevel slik på det: En vennlig hilsen fra et levende menneske, er vel — når alt kommer til alt — bedre enn om dette samme menneske hadde forholdt seg taus — nu og til alle tider.

Med et innerlig ønske om at dere aldri må gi opp kampen for å vinne den rett som er deres!

Gymnaslektor
i sørnorsk småby.

**BESTILLINGSSEDEL FOR
MELSOM'S BØKER**

Til Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO),
postboks 924 — Sentrum.
OSLO 1

- Jeg bestiller med dette . . . . . eks. av Odd Melsoms nye bok «NASJONAL SAMLING OG FAG-ORGANISASJONEN» til en pris av kr. 80,— pr. stk.
- Jeg bestiller med dette . . . . . eks. av Odd Melsoms nye bok «NASJONAL SAMLING OG FAG-ORGANISASJONEN» og et tilsvarende antall av hans tidligere bok «PÅ NASJONAL URIASPOST» til en pris av kr. 125,— pr. sett (normalpris kr. 145,—).
- Jeg bestiller . . . . . eks. av Odd Melsoms bok «PÅ NASJONAL URIASPOST» til en pris av kr. 65,— pr. stk. eller kr. 45,— pr. stk. ved kjøp av 3 eks. eller mer.

Beløpet kr. . . . . vedlegges/er sendt til postgirokonto 5 15 02 89/over bankgiro.*) Jeg regner da med portofri tilsendelse.

Navn: . . . . .

Postadresse: . . . . .

Sett kryss ved den bestilling som passer.
*) Stryk det som ikke passer.

Til neste nummer trenger vi flere «støtteannonser»

Takk denne gang for 49 nye «støtteannonser» som har gitt oss tilsammen kr. 3 850,—.

Til novembernummeret har vi foreløpig bare rundt 25 nye «annonser» men vi håper noen av våre venner vil skjøte på med flere.

«Støtteannonser er som kjent bidrag på kr. 50,— eller mer som skal erstatte de vanlige annonser vi ikke får

«STØTTEANNONSER»
fra «Folk og Land»s venner.
Takk for følgende bidrag:

A., Bøstad 60,—	G., Levanger 60,—	M., Langevåg 100,—	A., Drammen 60,—	R., Rolvsøy 60,—
L., Forstranda 50,—	E., Revsnes 50,—	H., Sande i Sunnfj. 60,—	H., Kongsberg 100,—	A. A. H., Oslo 100,—
J., Vassdalsvik 50,—	J., Trondheim 50,—	V., Bergen 60,—	K., Åmot, Modum 100,—	H. N., Oslo 50,—
J., Bjerka 200,—	M., Kvål 60,—	S., Åkra 50,—	O., Sokna 60,—	V. H., Oslo 50,—
N., Korgen 200,—	M., Kristiansund 60,—	S., Stavanger 60,—	B., Røykenvik 100,—	B. M., Oslo 50,—
Anonym, Nord-Trøndelag 75,—	O., Molde 100,—	S., Tjelta 60,—	P., Ringelia 100,—	H. N., Oslo 50,—
B., Namsos 125,—	H. L., Mørkeset 100,—	J., Skien 50,—	R., Raufoss 50,—	I. G. N., Oslo 50,—
		O., Skien 100,—	Anonym, Lesja 50,—	N. D. Jens, Oslo 200,—
		A. Fiskum, Larvik 60,—	O., Øvre Rendal 100,—	J. S., Oslo 90,—
		J., Larvik 50,—	O., Skarnes 100,—	Ø. E., Oslo 60,—
		B., Revetal 50,—	O., Ski 50,—	S., Nyköping 160,—
		K., Galleberg 60,—	O., Degernes 60,—	«Folk og Land» er i fremgang!

FOLK^{og} LAND

Hatets og hensynsløshetens tid

Vi som var unge i tredveårene og deltok i den politiske strid dengang, syntes motsetningene kune være ganske harde og sterke. I «rettsoppgjørets» tid etter krigen opplevde vi også å bli behandlet på en måte som ikke akkurat hadde med silkehanser å gjøre. Likevel må vi med dyp beklagelse fastslå: De siste ti år har medført en forrælse av hele det politiske klima som synes enda verre enn hva vi tidligere har opplevd.

Vi merker dette for egen del både i pressens omtale av oss, i brev vi mottar fra motstanderhold og alt for ofte også i personlige kontakter. Glødende hat og total hensynsløshet både i ordvalg og metoder er en daglig foreteelse.

Men det gjelder på ingen måte bare oss; det går igjen nesten overalt hvor meninger tørner sammen. Ridderlighet og toleranse er døende begreper. Arbeiderbladet uttaler med forakt at Libertas er uverdigg til å befatte seg med spørsmålet om frihet, senterungdom avviser tennerskjærende enhver kontakt med høyrefolk, kvinneaktivister raser rundt nesten bokstavelig talt med fråde om munnen og hater «mannssamfunnet» dypt og inderlig. Flere og flere grupper anser selvtekt som sin selvfølgelige rett.

Skillene i samfunnet vokser og vokser — vi befinner oss hårfint på grensen av fysisk vold mellom motstandere. Ja, av og til er man også over den.

Våre folk kunne vel ha atskillige grunner til å hate, men vår erfaring er at de aller fleste gjør det ikke. Forbitret kan vi være, rasende over mangt, men vi vet av bitter erfaring at hatet er en mørkets og ondskapens makt, som også fortærer sine egne barn.

Vi nekter å akseptere hat og ondskap hensynsløst som grunnlag for samkvem mellom landsmenn og mellom mennesker i det hele tatt. Vi vet at nettopp disse onde følelser er undergangens vei for oss alle. Derfor ønsker vi å møte andre med åpent sinn og respekt, om vi ser aldri så forskjellig på hva som er riktig og hva som er galt.

Leiv Storhaug fikk ikke medhold i Pressens Faglige Utvalg

I vårt mainnummer fortalte Leiv Storhaug at han hadde klaget til Pressens Utvalg over en artikkelserie i ukebladet Vi Menn, der det hevdes at meget velstående forretningsmenn med NS-bakgrunn står bak heroin-smuglingen til Norge. Han mente at beskyldningen i sin generelle form er en alvorlig belastning for den relativt beskjedne gruppe NS-folk som driver forretningsvirksomhet i slik skala at de kan kalles pengesterke menn.

Utvalgets avgjørelse foreligger nå omsider og man kan ikke se at «noen enkeltperson eller

identifiserbar gruppe uberettiget kommer i søkelyset». Men det er vel alltid så at ingen føler hvor skoen trykker som ikke selv har den på. Dessuten er jo ikke nettopp NS-folk en gruppe som etablerte institusjoner av noe slag tar mest hensyn til.

Med i utvalget og delaktig i avgjørelsen er Georg Apenes, Anne Lise Refsum, Else Gremeten, Hallvard Rieber-Mohn, Andreas Hagen og Ole Jacob Bjønness-Jacobsen. Såvidt vi kan se av det referat vi har mottatt fra Norsk Presseforbund, var det ingen dissens.

Melsoms bok . . .

(forts. fra side 1)

80,— pr. stk., og boken blir fritt tilsendt dersom pengene følger med bestillingen. I annet fall vil porto og oppkravsgebyr komme i tillegg.

Vi minner også om Melsoms første bok, «På nasjonal Uriaspost», som er en utmerket oversikt over de viktigste begivenheter under okkupasjonen. Den kan fås gjennom bokhandlerne eller fra INO. Prisen er kr. 65,— pr. stk., men leveres rimeligere ved bestilling av 3 eks. eller mer. Se annonsen på side 7.

Arbeiderpartiet regjerer med det norske folks mistillit i ryggen

Herr redaktør!

De fleste tror at høstens stortingsvalg var en stor seier for Det norske Arbeiderparti. Riktignok greide man å vinne tilbake en god del stemmer som ved forrige valg gikk tapt til til SV, men sannheten er at Arbeiderpartiet denne gang opplevde sitt nest dårligste valg siden krigens slutt. Og det er ikke så underlig, for den samlede stemmeandel på de marxistiske partier er jevnt og sikkert på vei nedover.

Mens Arbeiderpartiet og Kommunistpartiet i 1945 tilsammen hadde hele 52,9% av stemmene hadde DNA, SV, Rød Valgallianse og NKP bare 47,5% denne gang. Vi må imidlertid da huske at i 1945 og noen år deretter var bortimot 100 000 NS-folk og andre

«landssvik»-tiltalt fratatt sin stemmerett. Om en del av våre meningsfeller senere har fått slippe jordelivets plager, så er vi fremdeles mange nok til at vi merkes i valgresultatet. Riktignok kan vi også lett styre vår begeistring for de etablerte borgerlige partier, men marxister er vi under enhver omstendighet ikke. Slik situasjonen er, har de fleste av oss tross alt valgt det minste av to onder.

Bråkende og hensynsløse ungdomsgrupper på venstresiden prøver å skape det inntrykk at utviklingen ubønnhørlig går i rød retning fordi det er dit ungdommen sogner. Heldigvis er det motsatte tilfelle. Alle stemningsundersøkelser og valgresultater tyder på at stadig flere unge vender marxismen ryggen. Det gir kanskje også et håp om

at vi etterhvert kan få en virkelig fornyelse i norsk politikk.

Men selv om folket har uttalt sin klare og utvetydige dom over hel- og halvmarxistiske partier, så har vi altså en valgordning som gir dypt urettferdige utslag. Selv om det lyktes Arbeiderparti-regjeringen å bli sittende, må det være en meget ubehagelig følelse at den eksisterer videre på en klart uttrykt mistillit fra folket. Det skulle i alle fall tilsi stor forsiktighet når det gjelder å gjennomføre nye prinsipielle forandringer i en retning som ikke har flertall i folket. Men at Arbeiderpartiet skulle vise noen slik moderasjon, har vi liten tro på. Røde politikere av alle sjatteringer har som regel ingen skrupler når det gjelder å gå på tvers av folkeviljen. Sivert

Tidligere dansk høyesterettspresident: RETTSOPPGJØRET VAR FEIGT OG URIMELIG

Det har vakt betydelig oppsikt i Danmark at den tidligere høyesterettspresident Jørgen Trolle i en nylig utkommet bok («Ret og vrang») tar sterk avstand fra det danske rettsoppgjør. I en omtale i «Dagbladet», Køge den 20/9 heter det bl. a.: «Forræderiloven med dens bestemmelser om tilbakevirkende kraft ble vedtaget den 5. juni 1945 — en måned efter befrielsen, og Jørgen Trolle me-

re end andtydet, at det var moralsk fejhed — frykt for modstandsbevægelsen — der fik Rigsdagens store flertal til at tilslutte sig den

Men selv om loven var vedtaget, fandt han det ikke givet, at den ville bli praktisert «imod det fundamentale retsprincip, at man ikke straffer med tilbakevirkende kraft». Men «udrensningen fortsatte sin skæve gang»... Fra Trolles bok siteres:

«I dag synes man næsten kun at møde den mening, at udrensningen blev grebet forkert an, og at man ikke burde have lovgivet med tilbakevirkende kraft. Det varede i øvrigt ikke mange år før Danmark som et af de få og første lande tiltrådte konventionen om meneskerettigheder der bl. a. forbyder straffelove med tilbakevirkende kraft. Det vides ikke, om nogen i Folketinget i den anledning har rødmætt.»

Såvidt vites, har ihvertfall ennå ingen norsk politiker med ansvar for vårt eget «rettsoppgjør», vært observert med skamrødme i kinnene. Men så er vel nordmenn kanskje av et hardere slag enn danskene.

Det sosialindividualistiske og andre kulturbegreper

Resyme

Et menneskes kulturelle balanse rent generelt er bestemmende for dets holdninger til omgivelsene. Den bestemmer dets holdning til kunst og natur, til sosiale situasjoner og sosiale problemer. Den bestemmer også det enkelte menneskes holdning til seg selv.

Kultur har å gjøre med tradisjon, men ikke nødvendigvis tradisjon i den forstand at en slavisk følger gammel skikk og bruk, tenker i de samme gamle tankebaner. Et kultursyn som er mer aktuelt for vår tids situasjon må heller gå på det å kunne gå egne veier, uten å være innadvendt og selvopptatt, være seg selv, uten å være seg selv nok, men ha våken interesse for alt omkring seg, andre mennes-

kers ve og vel, sitt folks fortid, nutid og fremtid.

Historien som fag og vitenskap er det som mest direkte kan fremme det vidtomfavnende kultursyn denne min artikkel vil sette i blikkpunktet. Det er blitt sagt om historielesning at det mest verdifulle ved lesningen er det som sitter igjen når alt er glemt. Paradoxet er ikke meningsløst: det som sitter igjen, skulle normalt være evnen til å forstå en samlet syntese av hendelser og situasjoner, ane og skjønne noe om alle de faktorer som i et bestemt tilfelle førte frem til en bestemt historisk hendelse, tenke seg til hva de aktuelle historiske hendelser kanskje — men ikke helt sikkert — fører frem til.

Litteratus

FOLK^{og} LAND

All post bes adressert til:

Postboks 7157 - Homansbyen, Oslo 3.

Kontoradresse: Enerhaugplassen 4, Oslo 6. Tlf. (02) 19 06 71. Kontortid: Tirsdag kl. 11—14 og onsdag kl. 18—21. Redaktøren treffes bare etter forutgående avtale.

Abonnementspriser: Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår. I nøytralt omslag: Tillegg kr. 5,— pr. halvår. Utenfor Skandinavia: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Bruk postgirokonto 5 16 45 04
Løssalg kr. 3,—

Annonsepris:
Kr. 0.70 pr. spaltemm. + MVA

Utgiver: A/S FOLK OG LAND
Viking Boktrykkeri, Oslo